

E U R A - K A U N I S M Ä K I 1 9 9 2

Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander

K a i v a u s k e r t o m u s

Sisältö:

Kertomus	1-9
Negatiiviluettelo	10-11
Valokuvaluettelo	12-13
Valokuvasivut	14-21
Karttasivut	22-26

Kertomus kaivauksesta, jonka vt. professori Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander suoritti 1.7.-15.7.1992 Euran Kaunismäen kalmistossa Euran kunnan omistamalla ja osaksi tielaitoksen lunastamalla maalla (peruskartta 1134 07, x 6779 22, y 1561 82, z n. 37 m). Aikaisempia tutkimuksia samalla alueella ovat suorittaneet Marianne Schauman 1968, Anne Vikkula 1987 ja P-L. Lehtosalo-Hilander 1991. - Kertomukseen liittyy 5 karttaa ja 26 valokuvaa (negatiivien n:ot 95082-95132). Kaivauksessa saadut löydökset on luetteloitu museoviraston arkeologian osaston päänumerolla 27176.

Keväällä 1992 sain museovirastolta luvan suorittaa kaivauksia paikalla, jossa Luistarin ja Kaunismäen kalmistojen ohi kulkevan kevyen liikenteen väylän tarkistuksen yhteydessä olin tavannut ruumishaudan. Hauta oli tullut esiin kuorittaessa maata kaivurilla paikasta, mihin väylän tiellä oleva sähköpylväs piti siirtää (ks. 9. 9. ja 29. 12. 1991 päivättyjä kertomuksia Luistarin ja Kaunismäen tutkimuksista). Koska sähköpylvään siirto paikkaan ei haudan löydyttyä ollut mahdollista, tielaitoksen edustajat ryhtyivät pohtimaan muita mahdollisia sijoituspaikkoja. Haudasta oli kuitenkin jo noussut pintaan keihäänkärki (26694:1), joten halusin kaivaa sen pois. Suoritin kaivauksen henkilökohtaisella apurahallani 1.-15. 7. 1992 apulaisinani ylioppilaat Kati ja Raisa Hilander.

Keihäänkärjen löytökohta sijaitsi pellon rajassa Kännön koulurakennuksen kaakkoiskulmasta n. 48 m itäkoilliseen ja vain n. 5 m Anne Vikkulan samalla pellolla olleesta kaivausalueesta lounaaseen (ks. yleiskartta s. 10). Tarkoitukseni oli tutkia vain n:olla 1 merkitty hauta, joka oli jo osaksi vahingoittunut ja joka oli suojattu muovilla edellisenä kesänä. Sen tähden ensiksi avattu alue oli laajuudeltaan vain n. 14 m². Pintamaan poiston jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että haudan 1 koillispää yhtyi toiseen hautaan (n:o 31). Tämä näytti jatkuvan suoraan sille alueelle, joka tuhoutuisi kevyen liikenteen väylän länsipuolelle kaivettavaa ojaa tehtäessä, joten päätin poistaa pintamaan aina Anne Vikkulan kaivausalueeseen asti. Paikalla oli suuri multakasa tielaitoksen jäljiltä, ja sain läheiseltä työmaalta kaivurin suorittamaan maan poiston. Loppujen lopuksi kaivausalueen laajuudeksi tuli n. 28 m² (karttasivu 11).

Kun täytämää ja 30-40 cm:n vahvuinen multakerros oli poistettu, kävi ilmi, että juuri sille alueelle, joka sähköpylvään tähden oli aikaisemmissa kaivauksissa jätetty tutkimatta, ulottui

kaksi hautaa, joista eteläisemmän itäkulmaa Anne Vikkulan kaivausalue oli sivunnut. Mahdollisesti tästä haudasta oleva keihäänkärki (27176:50) löydettiin vain 20 cm:n päästä vuoden 1987 kaivausalueen rajasta.

Koska kevyen liikenteen väylän pohja oli jo rakennettu, aikaisempiin kaivauksiin kuuluneita paaluja ei enää ollut paikalla. Niinpä uusi alue voitiin kytkeä vanhaan mittausjärjestelmään vain koulun puoleisella reunalla näkyvien jälkien avulla. Mittauksissa on puolen metrin virhemarginaali, tuskin enempää. Korkeusmittaukset kytkettiin aikaisemmin käytettyyn kiintopisteeseen.

Kaunisniemen kaivaukset ovat jälleen esimerkki siitä, kuinka tavattoman vaikeita koekaivaukset ruuniskalmistoissa ovat. Jo mainitun sähkötolpan takia vuonna 1987 oli jätetty kaivamatta 4 m:n pituinen kaistale mäenrinteen ja pellon välillä, ja kummallakin puolella tätä aluetta tutkimukset olivat käsittäneet 6 m:n levyisen vyöhykkeen. Parin metrin päässä rinteen puolella oli tosin ollut kaksi hautaa (ks. haudat 3 ja 4 Anne Vikkulan kaivauskertomuksessa vuodelta 1887), mutta pellon puolella maapohja oli savinen, eikä yhtä helmeä (24007:25) lukuunottamatta ollut löytynyt mitään, vaikka kaivettu alue oli lähes 40 m:n pituinen.

Uudessa kuorinnassa v. 1991, joka käsitti myös sähkötolpasta itään olevaa aluetta, saatoin vain varmistaa Anne Vikkulan havainnot. Siitä huolimatta olin antanut vielä paljastaa koulun puoleisen profiilin aina pellon rajaan saakka ja olin todennut maapohjan olevan vielä siihen asti hiesua. Sähkötolpan vieressä en kuitenkaan havainnut muuta kuin vanhan pelto-ojan. Jos olisin jatkanut kaivauksia kolme metriä pitemmälle, olisin löytänyt haudat 31 ja 32. Ne sijaitsivat juuri siinä paikassa, jota koneella suoritettussa kuorinnassa ei oltu päästy tutkimaan, koska sähköpylväs ja sen tukivaijeri olivat tiellä. Alue oli vajaan 10 m²:n laajuinen, joten pari reipasta lapioniestä olisi paljastanut sen parissa tunnissa, mutta tänä koneitten aikakautena se oli jätetty tutkimatta. Juuri tältä alueelta ovat nyt Kaunisniemen tähän mennessä mielenkiintoisimmat haudat.

Kesän 1992 kaivausalue oli Euran kunnan omistamaa vanhaa peltoaluetta (Rek. n:o 13) ns. Kännön koulun eli Kauttuan vanhan kansakoulun itäpuolella. Pelto on aikaisemmin kuulunut A. Ahlström Osakeyhtiön omistamaan Kauttuan kartanoon, ja eläkkeellä olevan johtaja Hakalan kertomuksen mukaan paikalla on ennen raivausta ollut kivikkoa, mikä selittänee sen, että hautaukset olivat

heti multakerroksen alla. Ilmeisesti paikalta oli hävinnyt kivi- ja maakerroksia peltoa raivattaessa, ja niinpä haudoissa on saattanut olla alkuaan kiveyksetkin, vaikka niistä ei enää ollut mitään merkkejä. Kyntöjäljet ulottuivat löytökerrokseen asti, joten joidenkin esineiden poikkeukselliset löytökohdat saattoivat johtua siitä, että esineet olivat kulkeneet auran mukana. Useimmat esineet ja varsinkin vainajien luut olivat kuitenkin säilyneet paikoillaan.

Kaivausalue alkoi välittömästi kevyen liikenteen väylän reunasta ulottuen siitä 7,5 m lounaaseen. Lounaispäistä se oli vain 2,5 m:n levyinen, koillispäistä n. kaksi kertaa leveämpi. Alueella havaittiin jälkiä kahdesta vanhasta pelto-ojasta sekä kaikkiaan viisi hauta, joista kaksi sen länsikulmalla sijainnutta jätettiin kaivamatta (karttasivu 11). Pohjoisemmassa näistä näytti olevan kiveys. Kumastakin oli näkyvissä vain koillisin pää, ja ne jatkuvat kaivamattomalle alueelle lounaaseen. Kaivausalueen kulmiin täällä painettiin terästikut, jotta sen erottaminen mahdollisissa myöhemmissä kaivauksissa olisi helppoa.

Kaivetuilla haudoilla on numerot 1, 31 ja 32, ja niistä tehdyt havainnot on esitetty haudoit-tain.

Hauta 1

Sijainti 51/7

Suunta WSW-EWE

Koko n. 310x110 cm

Syvyys n. 50 cm

Hauta 1 (karttasivu 12) oli se hauta, josta koekuorinnassa kesällä 1991 oli löydetty merkkejä. Se sijaitti kaivetuista haudoista lounaisimpana ja sen päällä oli multaa 30-35 cm; useat kyntöjäljet ulottuivat syvemmällekin. Haudan länsikulman päällä oli vajaan 10 cm:n syvyinen sekaisen maan kuoppa, jonka vuoksi tämän haudan ja kaivamattomalle alueelle jatkuvien hautojen rajat eivät aluksi erottuneet toisistaan. Myöhemmin kävi ilmi, että lounaassa toiset haudat vain sivusivat tätä. Koillispäissä hauta 1 meni hieman päällekkäin haudan 31 kanssa. Myös haudan 1 keskikohdan poikki ulottui läikkä, mutta tämä hävisi 5-10 cm:n syvyydessä peltonullan rajasta, eikä se ilmeisesti ollut merkki haudasta. Haudan keskiosan löytöjen epäjärjestys on luultavasti aiheutettu tätä kuoppaa kaivettaessa.

Hautakuoppa oli jokseenkin tasaleveä, mutta sen kulmissa oli selvät ulokkeet. Tämä muoto on jo aikaisemmin tullut vastaan Luistarin kaivauksissa (ks. Luistari I ss. 27-30). Yhdessäkään Luistarin haudassa puujäljet eivät kuitenkaan ole olleet niin selvät kuin tässä Kaunis-
mäen haudassa, jossa maaneesta puusta muodostuneet tumat juovat jatkuivat selvästi ulokkeisiin hautakuopan lounaispäässä. Eteläkulmassa näytti olevan sakara myös haudan pituussuuntaan, länsikulmassa puujälki oli selvästi poikittain puurakenteen pitkiin sivuihin nähden.

Hautakuopan pitkillä sivuilla puujäljet olivat paikoittain hyvin selvät, mutta ne ulottuivat vain vajaan kymmenen senttimetrin korkeuteen pohjatasosta. Lounaispäässäkin, missä jälkiä oli runsaimmin, niitä oli vain vähän yli 10 cm:n syvyydeltä. Ilmeisesti myös puurakenteen ylin osa oli tuhoutunut peltotöissä. Merkillistä oli se, että hautakuopan koillispuolella kaikki merkit poikkiparrusta tai lankusta olivat hävinneet, vaikka sielläkin oli selvästi ollut ulokkeet ja itäkulmalla oli säilynyt heikkoja jälkiä sivulaudoista. Koillispuolella tavattiin kuitenkin yksi rautanaula (27176:29), kaksi muuta olivat hautakuopan keskivaiheilla, toinen (27176:4) lähellä kaakkoissivua, toinen (27176:15) lähepästä luoteisreunaa. Haudan pohjalla ja osittain luiden ja esineiden päälläkin oli selvä tumma kerros, joka oli vahvimmin lounaispuolella ja jalkojen vaiheilla luoteissivulla. Todennäköisesti se oli peräisin joko turkiksesta tai paksusta villavaatteesta. Luoteissivun tumman alueen kohdalta tavattiin eläimen hampaiden jäännöksiä (27176:43).

Haudan pohja oli sekä koilliseen että kaakkoon viettävä. Tähän olivat ilmeisesti syynä haudan länsikulmalla vastaan tulleet pohjakivet. Vainajia oli kaksi ja näistä toinen lepäsi jokseenkin haudan keskellä, mutta toinen oli aivan kaakkoissivulla. Juuri viikoksi mainitun vainajan pääkalloa oli havaittu keihäänkärjen vieressä koekuorinassa kesällä 1991.

Molempien vainajien pääkallo olivat haudan lounaispuolella vain n. 10 cm:n päässä puujäljistä. Myös muita luurangon osia oli säilynyt. Näiden perusteella kaakkoisempi vainaja (mies ?) oli ollut ainakin 180 cm:n pituinen. Toinen vainaja oli huomattavasti lyhyempi, korkeintaan 165 cm:n pituinen. Vaikutti siltä kuin pitkämpi vainaja olisi ensiksi asetettu hautaan jalat harallaan ja lyhyempi sitten sijoitettu osittain tämän päälle jalat yhdessä. Kuitenkin vain ne säkä- ja nilkkaluut, jotka olivat haudan kaakkoissivulla viikatteen vieressä, olivat kyllin hyvin säilyneet varmoin havaintojen tekemiseksi.

haudasta löydettiin kaikkiaan kuusi somusta muistuttavaa pronssirengasta, ja näiden sijainnit olivat sellaiset, että mikäli ne eivät olleet joutuneet pois alkuperäisiltä paikoiltaan, vain kaksi tai kolme niistä oli ollut somissa. Pitemmän vainajan vasen käsi oli selvästi taivutettu vinottain rinnan poikki kohti olkapäätä ja oikean olkavarren luun yläpäähän päältä löydettiin sormien luita ja pronssinen spiraalisormus (27176:35,36). Jos saman vainajan oikea käsi on ollut suorana, oikean reisiluun vierestä löydetty sormus (27176:20) on voinut olla sen sormessa. Tämän vainajan vasemman kyynärpäähän kohdalla tavattu sormus (27176:9) saattaisi olla ollut pienemmän vainajan vasemmassa kädessä, joka olisi taivutettu vatsan yli oikealle. Tämän vainajan yläruumiin kohdalla oli säilynyt erittäin vähän luujälkiä, ja esimerkiksi suuremman vainajan vasemman olkavarren kohdalle oli joutunut jonnan kumman vainajan leukaluun kappale. Tämän vieressä oli yksi esiliinan kulmakoristeista (27176:27). Toinen kulmakoriste (27176:10) löydettiin tästä vain 22 cm itään ja kolmas (27176:19) oli näistä 90-100 cm koilliseen. Spiraalikoristeiden jäännöksiä oli lisäksi suuremman vainajan oikean reiden kohdalla (27176:17), pienemmän vainajan kaulan vaiheilla (27176:22) ja kaksi tämän säirien välissä, toinen näistä (27176:23) hieman polvien yläpuolella, toinen (27176:24) n. 10 cm niitä alempana.

Pronssirenkaat, jotka eivät olleet somissa, tavattiin pienemmän vainajan vasemman polven kohdalla (27176:21) ja nilkan vaiheilta (27176:33). Viileksi mainittu rengas oli lähellä toisen vainajan vasenta jalkaterää. Kolmas rengas (27176:30) löydettiin tämän oikean jalkaterän vaiheilta. Luultavimmin nämä renkaat olivat vaatteiden tai jalkineiden koristeita.

haudan kaakkoisrivulta ja selvästi suuremman vainajan puolelta hautaa löytyivät seuraavat esineet: pitkä viikatteen terä (27176:5), jonka kärki oli taittunut, vainajan oikean jalkaterän vierestä, keihäänkärki (27176:18) siitä lounaaseen oikean sääriluun päältä, ja toinen keihäänkärki (26694:1), joka oli löydetty jo kesällä 1991, pääkallon kaakkoispuolelta. Aivan haudan kaakkoisreunalla, jokseenkin vainajan oikean lantion kohdalla, oli nupit alaspäin pronssinen hevosenkenkäsolki (27176:13). Täytämälöydökseksi lienee tulkittava pronssisen reunahelman jäännökset (27176:2,8) ja katkelmallinen tulusrauta (27176:3), jotka löydettiin tämän vainajan keskivaiheilta. Toinen tulusrauta (27176:1), joka löydettiin pienemmän vainajan yläruumiin luoteispuolelta muita löydöksiä n. 10 cm ylemmällä, ei ehkä myöskään ollut alkuperäisessä paikassaan.

Pienempi vainaja oli luultavasti nainen, ja tämän varusteisiin lienevät kuuluneet esiliinan ohella helmet (27176:16,26) ja kantolenkeillä varustetut hopearahat (27176:7,11). Helmet ja toinen rahoista (:7) löytyivät paikoiltaan joutuneen leukaluun vierestä, toinen rahoista oli naisen vasemman lonkan yläpuolella. Yksikään näistä ei siis ollut alkuperäisellä paikallaan. Naisen reisien välistä löydettiin luukaman jäännöksiä (27176:12), ja oikean reisiluun alla, hieman polven yläpuolella oli pronssisolki (27176:25). Sen luoteispuolella, reisien välissä ja lähes täsmälleen kaman jäännösten alla, oli rautaesineen katkelmia (27176:28). Naisen oikean lonkanivelen alta tavattiin pronssivartaan katkelma (27176:34).

Naisen pääkallon yhteydessä oli säilynyt spiraali- ja rengaskoristeisen päähineen jäännöksiä (27176:31). Kun hautaus oli niin lähellä mullan rajaa kuin oli, ei ole mahdotonta, että päähineessä on alkuaan ollut enemmän pronssikoristeisia osia. Jäljellä oli kaksi n. 45 mm:n pituista spiraalipunosta, joista jatkui rengasreunuksia osaksi paksuin avonaisin renkain, osaksi kaksikierteisin spiraalein. Paremmiin säilyneen punoksen yhteydessä pääkallon vasemmalta sivulla oli paksuilla renkailla reunustettua reunaa kaksi 35 mm:n pituista pätkää ja ohuempaa n. 135 mm yhteensä. Hieman ulompana oli punospyörylä. Toisesta, pääläella sijainneesta punoksesta lähti edellä kuvattua punosta kohti vain 20 mm:n mittainen pätkä reunusta, toiseen suuntaan jatkuva oli n. 5 mm pitempi. Pääkallon oikean sivun alta löydettiin vähän toista senttiä läpimitaltaan oleva spiraalirengas (27176:32).

Jo mainittujen löydösten lisäksi tavattiin vain pari raudanpalasta (27176:6) ja jokunen saviastianpala, luunsiru ja kvartsinpala (27176:44-46). Täytemaassa oli hiilensiruja ja pari pientä möykkyä rautakuonaa.

Hauta 31

Sijainti 50/10

Suunta WSW-ESE

Koko 320x115 cm

Syvyys 40-45 cm

Hauta (karttasivu 13) sijaitsi heti edellisestä koilliseen. Hautakuopat leikkasivat hiukan toisiaan, ja jäljistä päätellen hauta 31 oli tehty aikaisemmin. Se oli lähes tasaleveä ja

pyöritysväkulmainen. Pohjalla oli muutama kivi, niin että se ei ollut täysin tasainen. Reunoilla näkyi merkkejä n. 280x95 cm laajasta puurakennelmasta. Pohjallakin oli puujälkiä ja tummaa kerrosta, jotka kuitenkin puuttuivat lähes täysin lounaispästä. Täällä oli haudan päällä hieman tummempi alue, ja on mahdollista, että sekä tämän haudan lounaispäi että haudan 1 koillisin osa olivat osittain tuhoutuneet jotain matalaa kuoppaa kaivettaessa.

Haudasta 31 puuttui sekä päikallo että vartalon ylin osa lähes kokonaan, kun sen sijaan vyötäröstä alaspäin vainajan luista oli jäänteitä. Myös puujälkien puuttuminen haudan eteläkulmalta ja löydösten sekaantuminen lounaispäissä tukee olettamusta, että haudan pääpuoli oli tuhoutunut ennen kaivauksia.

Alaraajojen pituuden perusteella haudattu oli ollut jokseenkin kookas, sillä vyötäisistä raajojen kaukaisimpiin luujielkin oli mittaa 120 cm. Toinen käsivarsi, mahdollisesti oikea, oli taivutettu vyötärön poikki, toisen asemnosta ei ole varmuutta. Molemmat sormusta muistuttavat renkaat, jotka olivat hyvin pieniä, löydettiin haudan jalkopäästä, toinen (27176:51) pohjoiskulmalta, toinen (27176:57) itäkulmalta läheltä viikatteen (27176:56) ruotoa. Suurin osa löydöksistä oli vain kolmen neliödesimetrin alueella vainajan oikean lantion vieressä. Hieman vyötärön yläpuolelta tavattiin pieni hevosenkenkäsolkki (27176:60), ja toinen suurempi (27176:61) oli oikean reisiluun yläpäin vaiheilla osittain sen alla. Soljen vieressä ja alla oli kaksi rautaveistä, joista pienempi (27176:67) oli lähempänä vyötäröä, suurempi veitsi (27176:68) samoin kuin riipushioin (27176:69) olivat aivan soljen tuntunassa, veitsi osittain sen allakin. Näiden kaakkoispuolella 10-20 cm:n päässä oli jäännöksiä kamasta (27176:65).

Spiraalikoristeita löydettiin vainajan oikealta kyljeltä vyötärön vaiheilta (27176:55) sekä oikean säären sisäisivulta (27176:62). Lisäksi oli pari irrallista spiraalia (27176:52,53) haudan lounaispäissä lähellä luoteislaitaa. Samasta päästä, mutta kaakkoislaidalta, n. 30 cm pienestä hevosenkenkäsoljesta lounaaseen, löydettiin pari helmeä (27176:58,59) ja ihmisen hampaas (27176:70). Hopearahan katkelma (27176:66) oli vainajan vaseman reisiluun sisäisivulla. Heti mullan alta löydettiin n. 20-30 cm haudan kaakkoisrivusta taittunut keilväänkärki (27176:50) ja metallinpala (27176:47), jotka olivat saattaneet siirtyä löytöpaikkaansa auran

rukana. Vuoden 1987 koekaivauksen rajasta oli vain 20 cm keihäänkärjen löytöpaikkaan.

Ainoa haudasta löydetty rautanaula (27176:43) oli kaakkoisreunan itäkulmalla aivan mullan rajassa. Haudan lounaispäässä oli joitakin raudanpaloja (27176:54,63,64) ja suurempi esineen katkelma (27176:49) tavattiin läheltä viikatetta n. 10 cm sitä ylemmä. Aivan haudan lounaispäässä oli suuri saviastianpala (27176:71) pystyssä, mutta muuten tavattiin vain pari pientä keramiikan palasta. Jos haudassa on ollut saviastia, se on kadonnut samalla tavoin kuin muutkin haudan lounaispään löydökset. Täytömaassa oli hiilensiruja ja hieman rautakuonaa.

Hauta 32

Sijainti 51/11

Suunta WSW-ENE

Koko 140x60 cm (140x45 cm)

Syvyys n. 65 cm

Haudan 31 vieressä, n. 1 m:n päässä siitä pohjoiseen, oli huomattavasti pienempi hauta aivan saman suuntaisena (ks. karttasivu 11). Sen päälle meni osittain pelto-oja, joka loppui juuri haudan kohdalla, ja sähköpylvään kuoppa sivusi sen luoteisreunaa. Hautakuoppa oli tasalevyinen ja pyöristyväkulmainen näyttäen esiin tullessaan jokseenkin leveältä, mutta se kapeni nopeasti n. 45 cm:n levyiseksi ja jatkui sellaisena pohjaan, joka oli päistä pyöristyvä. Haudan keskellä lähellä pohjaa oli yksi suurehko kivi, ja luoteislaidalla näkyi heikkoja puujälkiä. Ojasta haudan yläpuolelta löydettiin keltainen helmi (27176:72) ja saviastianpala (27176:73), mutta haudan pohjalta ei tavattu mitään löydöksiä. Täytömaassa oli hiilensiruja.

Haudan 32 koillispuolella näkyi luode-kaakosuuntainen n. 40 cm:n levyinen ja 60 cm:n pituinen läikkä, jonka luoteispää näytti tuhoutuneen sähkötolpan kuoppaa kaivettaessa. Läikän kaakkoispäässä oli pystyssä olevan lahonneen puupaalun jälkiä, mutta muuta siinä ei havaittu, ja se loppui n. 50 cm:n syvyydessä maanpinnasta. Läikän kaakkoispään ulkopuolella oli myös luode-kaakosuuntainen heikko puujälki heti multakerroksen alla. Mikäli se oli merkki johonkin hautaan kuuluneesta puurakenteesta, tämä hauta oli jäänyt kevyen liikenteen väylän alle.

Kaivauksen jälkeen kaivausalueen rajat merkittiin reunoihin työnnettyillä terästikuilla ja muoviliuskoilla, minkä jälkeen reunat peitettiin huolellisesti. Paikan lopullinen siistiminen jäi tielaitoksen huoleksi sen jälkeen kun kevyen liikenteen väylä olisi rakennettu valmiiksi. Huomautin tielaitoksen paikalla olleelle edustajalle, että väylän viereen tulevaa ojaa ei missään nimessä saisi kaivaa pellonkaan kohdalla tutkitun alueen ulkopuolelle. Onhan mahdollista, että hautoja on lisääkin heti vuonna 1987 tutkitun alueen länsipuolella. Tämä vanha peltoalue, joka lännessä rajoittuu omakotitalojen tontteihin ja pohjoisessa Kännön koulun tonttiin ja siitä itään olevaan joutomaa-alueeseen, on nyt nurmikenttänä, johon kuitenkin valitettavasti on istutettu useita puita. Niiden kasvaessa juuret tuhoavat haudat, joiden joukossa saattaa olla mielenkiintoisiakin, kuten kesän 1992 kaivaukset ovat osoittaneet. Sen tähden kalmiston laajuuden määrittely koetutkimuksella saattaisi olla paikallaan.

Helsingissä 28. toukokuuta 1993

Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander

Turun yliopiston suomalaisen ja vertailevan arkeologian vt. professori

EURA-Kaunismäki 1992

Negatiiviluettelo

- 95082 Kuva 2 Hauta 31 kaivettavana, kaakosta. Kaivajat P-L. Lehtosalo-Hilander, Raisa Hilander, Kati Hilander.
- 95083 Kuva 4 Tienojan alue ja hauta 31 kaakosta.
- 95084 - Sama kuin edellä.
- 95085 Kuva 1 Kaunismäen kaivausalue koillisesta. Kaivajat Kati ja Raisa Hilander.
- 95086 - Sama kuin edellä.
- 95087 - Tienojan aluetta kaakosta.
- 95088 - Sama kuin kuva 6.
- 95089 Kuva 6 Hauta 1 lounaasta.
- 95090 - Alivalottunut negatiivi.
- 95091 Kuva 21 Hauta 31 eteläkaakosta.
- 95092 Kuva 3 Hauta 1 kaakosta.
- 95093 - Sama kuin edellä.
- 95094 Kuva 5 Hauta 1 koillisesta. Kyntöjäljet ja läikät näkyvissä.
- 95095 - Sama kuin edellä.
- 95096 - Sama kuin kuva 12.
- 95097 Kuva 12 Hauta 1, löytökerros koillisesta.
- 95098 - Sama kuin kuva 12.
- 95099 - Sama kuin kuva 3.
- 95100 - Sama kuin kuva 21.
- 95101 - Sama kuin kuva 8.
- 95102 Kuva 8 Haudat 1 ja 31 länsilounaasta.
- 95103 Kuva 22 Hauta 31 luoteesta.
- 95104 Kuva 9 Haudat 31 ja 1 koillisesta.
- 95105 Kuva 15 Viikate ja keihäänkärki haudassa 1 luoteesta.
- 95106 Kuva 16 Pääkallot haudassa 1 pohjoisesta.

- 95107 - Viikate ja keihäänkärki haudassa 1 kaakosta.
- 95108 - Sama kuin kuva 10.
- 95109 Kuva 10 Haudan 1 löytökerros lounaasta.
- 95110 Kuva 7 Haudat 1 ja 31 lounaasta.
- 95111 - Sama kuin kuva 10.
- 95112 Kuva 11 Haudan 1 löytökerros pohjoiskoillisesta (negatiivi on ylivalottunut).
- 95113 - Sama kuin kuva 10.
- 95114 - Sama kuin kuva 23.
- 95115 - Sama kuin kuva 23.
- 95116 Kuva 23 Hauta 31 luoteesta.
- 95117 - Sama kuin kuva 24.
- 95118 Kuva 24 Hauta 31 koillisesta.
- 95119 - Sama kuin kuva 14.
- 95120 Kuva 14 Haudan 1 luurangon jäännökset lounaasta.
- 95121 Kuva 13 Hauta 1, alaraajojen luut koillisesta.
- 95122 Kuva 17 Hauta 1, pääkallot koillisesta.
- 95123 Kuva 19 Hauta 1, päähineen jäännöksiä koillisesta.
- 95124 - Sama kuin kuva 20.
- 95125 Kuva 20 Hauta 1, päähineen jäännökset koillisesta.
- 95126 Kuva 26 Hauta 31, solki, hioin ja veitset ylhäältä.
- 95127 Kuva 25 Hauta 31 koillisesta, etualalla viikate.
- 95128 - Hauta 31, ylivalottunut negatiivi.
- 95129 - Sama kuin kuva 18.
- 95130 - Hauta 1, päähineen jäännöksiä lounaasta.
- 95131 - Sama kuin kuva 18.
- 95132 Kuva 18 Pääkallo ja päähineen jäännöksiä koillisesta.

Valokuvaluettelo

1. Kaunismäen kaivausalue 1992 koillisesta. Kaivamassa Kati ja Raisa Hilander. Etualalla vasemmalla haruslaatan vaijeri, jonka tähden hauta 31 oli jäänyt kaivamatta vuonna 1987. (95085)
2. Hautaa 31 kaivetaan. Kuvassa Pirkko-Liisa Lehtosalon-Hilander, Raisa Hilander ja Kati Hilander. Kuva R. Hilander. (95082)
3. Hauta 1 kaakosta. Pääkallot ja viikate näkyvissä. (95092)
4. Hautaa 31 kaivetaan. Taustalla näkyy jo pohjustettua kevyen liikenteen väylää ja tienojaa. Kuv. Rauno Hilander. (95083)
5. Hauta 1 pintamaan poiston jälkeen. Taustalla oikealla kaivamattomalle alueelle jatkuvat kaksi hautausta, etualalla kyntöjälkiä. Kuvattu koillisesta. (95094)
6. Hauta 1 lounaasta. Etualalla eteläisempi pääkallo ja keihäänkärjen jälki, taustalla viikate ja sen takana kyntöjälkien alla haudan 31 lounaispäättä. (95089)
7. Hauta 1 ja taustalla hauta 31 kuvattuina lounaasta. Kaivaja on Raisa Hilander. (95110)
8. Haudat 1 ja 31 kuvattuina länsilounaasta. (95102)
9. Haudat 31 ja 1 kuvattuina koillisesta. (95104)
10. Haudan 1 löytökerros kuvattuna lounaasta. (95109)
11. Hauta 1, löytökerros kuvattuna pohjoiskoillisesta. (95112)
12. Haudan 1 löytökerros koillisesta. (95097)
13. Alaraajojen luut haudassa 1 kuvattuina koillisesta. (95121)
14. Haudan 1 luurangon jäännökset lounaasta. Huomaa sakarat hautakuopan kulmissa. (95120)
15. Viikate ja keihäänkärki haudassa 1, luoteesta. (95105)
16. Haudan 1 pääkallot kuvattuina pohjoisesta. (95106)
17. Haudan 1 pääkallot suoraan ylhäältä. Päähine näkyy tummana jälkenä. (95122)
18. Hauta 1, pääkallo ja päähineen jäännöksiä, kuvattu koillisesta. (95132)
19. Hauta 1. päähineen jäännökset koillisesta. (95123)
20. Hauta 1, päähineen jäännökset koillisesta. (95125)

21. Hauta 31 eteläkaakosta. (95091)
22. Hauta 31 luoteesta. (95103)
23. Hauta 31 luoteesta. (95116)
24. Hauta 31 koillisesta. (95118)
25. Hauta 31, luurankoa ja viikate, koillisesta. (95127)
26. Hauta 31, solki, hioin ja veitset ylhäältä. (95126)

Karttaliitteet

	Sivu
1. Yleiskartta 1, Euran Kaunismäen alue, pohjana Anne Vikkulan kartta vuodelta 1987. Mittakaava 1:1000.	22
2. Yleiskartta 2, kaivausalue vuonna 1992. Mittakaava 1:50.	23
3. Hauta 1, löytökerros. Mittakaava 1:20.	24
4. Hauta 31, löytökerros. Mittakaava 1:20.	25
5. Profiilipiirroksset haudoista 1, 31 ja 32. Mittakaava 1:20.	26

95085

1. Kaunismäen kaivausalue
1992 koillisesta. Etualalla
vasemmalla haruslaatan
vaijeri, jonka tähden
hauta 31 oli jäänyt
kaivamatta u. 1987.

95082

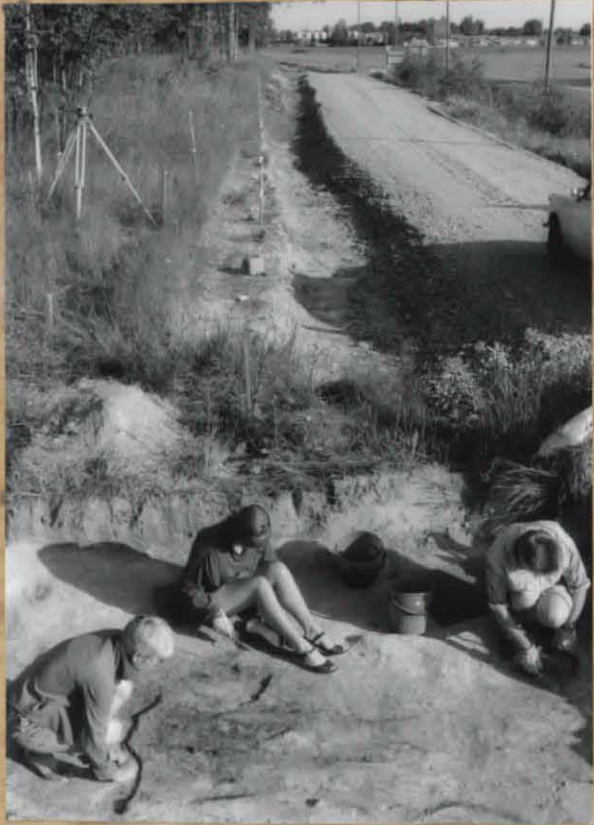

2. Hauta 31 kaivettavana.
Kuvattu kaakosta.
Kuvannut R. Hilander.

95092

3. Hauta 1 kaakosta.
Huom! Pääksallot ja
viikate.

4. Haudan 31 kaivausta,
kuvattu kaakosta.
Kuvannut R. Hilander.

5. H1 pintamaan poiston jälkeen.
Taustalla oikealla kaivamattomalle
alueelle jatkuvat kaksi haudaa. Kuvattu
koillisesta.

6. H1 lounaasta. Etualalla eteläisempi
pääkalle ja kethäänkäsien jalki, taus-
talla viikkate ja sen takana kynnöjälkeen
alla H31 lounaispäättä.

7. Hauda 1 ja taustalla hauda 31
kuvattuina lounaasta.
Vabk. Lehtosalo - Hilander 1992

8. Haudat 1 ja 31 kuvattuina
länsilounaasta.

9. Haudat 31 ja 1 kuvattuina
koillisesta.

10. Haudan 1 löytökerros, kuvattu
lounaasta.

11. Hauda 1, löytökerros,
kuvattu pohjoiskoillisesta.

12. Haudan 1 löytökerrasta,
koillisesta.

13. Haudan 1 alaraajojen luut
kuvottuna koillisesta.

14. Haudan 1 luirangon
jäännökset lounaasta.

95105

15. Hauta 1, viikate ja
keihäänkärki, kuvattu
luoteesta.

95106

16. Haudan 1 pääkallo
kuvattuna pohjoisesta.

95122

17. Haudan 1 pääkallo
suoraan ylhäältä.

95132

18. Hauta 1, pohjoisempi
pääksallo ja päähineen
jäännöksiä, kuwattu
koillisesta.

95123

19. Hauta 1, säilyneet
päähineen jäännökset
koillisesta.

95125

20. Hauta 1, säilyneet
päähineen jäännökset
koillisesta.

95091

21. Hauta 31,
eteläkaakosta.

95103

22. Hauta 31, kuotto
luoteesta.

95116

23. Hauta 31, kuotto
luoteesta.

24. Hauta 31, kuvattu
koillisesta.

25. Hauta 31, etualalla
viikate, kuvattu
koillisesta.

26. Hauta 31,
solki, hioin ja vertset
ylhäältä kuvattuina.

EURA - KAUNISMÄKI
 P-L. LEHTOSALO-HILANDER 1992
 Yleiskartta 1
 (Pohjana Anne Vikkulan kartta vuodelta 1987)

 Vikkulan vuonna 1987 tarkistamat ja kaivat alueet

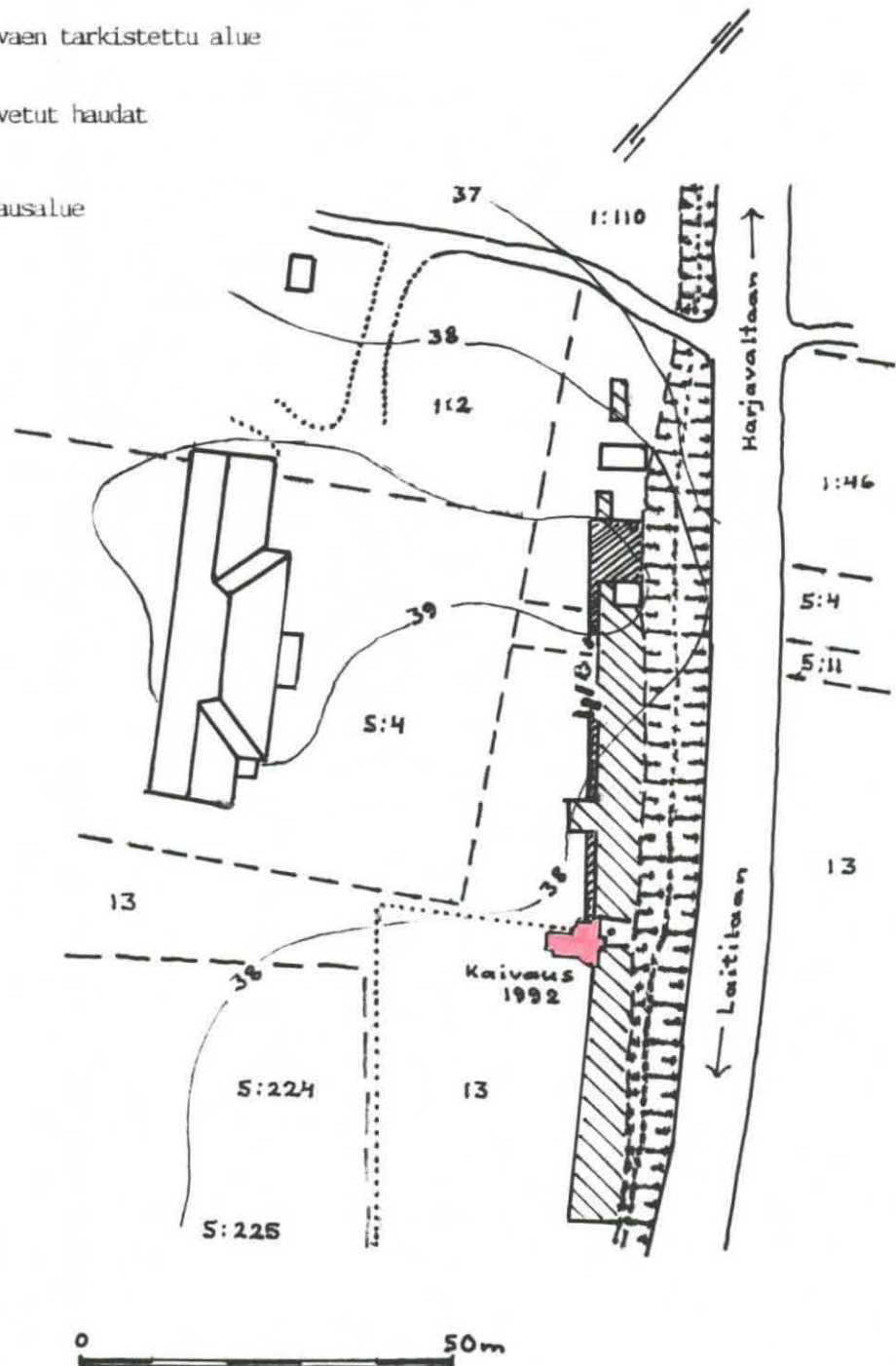
 Kesällä 1991 kaivaen tarkistettu alue

 Kesällä 1991 kaivetut haudat

 Vuoden 1992 kaivausalue

 Sähkötolppa

 Suuri koivu

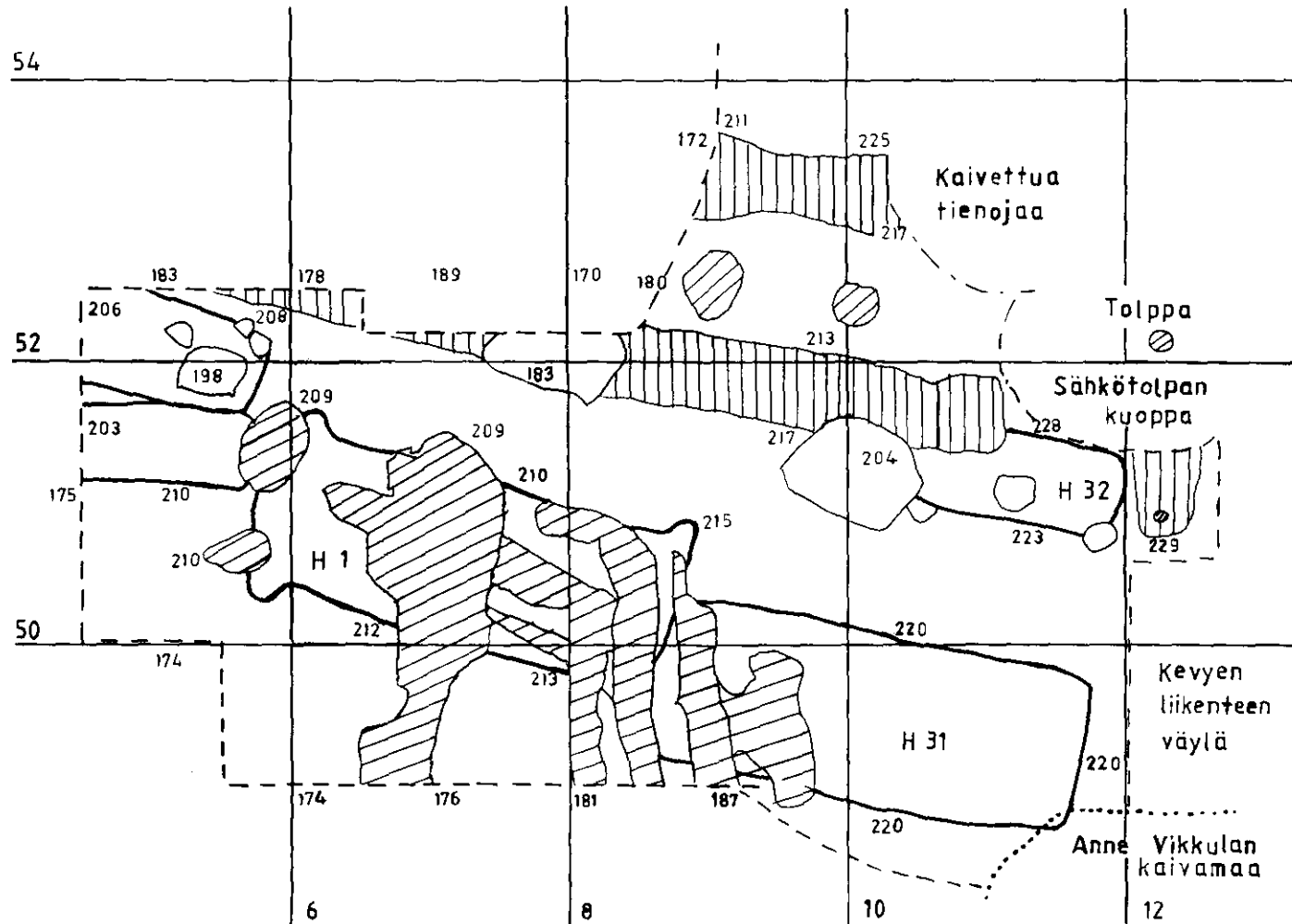
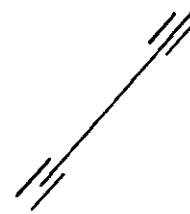
E U R A - KAUNISMÄKI 1992

Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander

Yleiskartta 2

Kp. 2 pl 183 (+100=Vikkulan kp)

Mittakaava 1:50

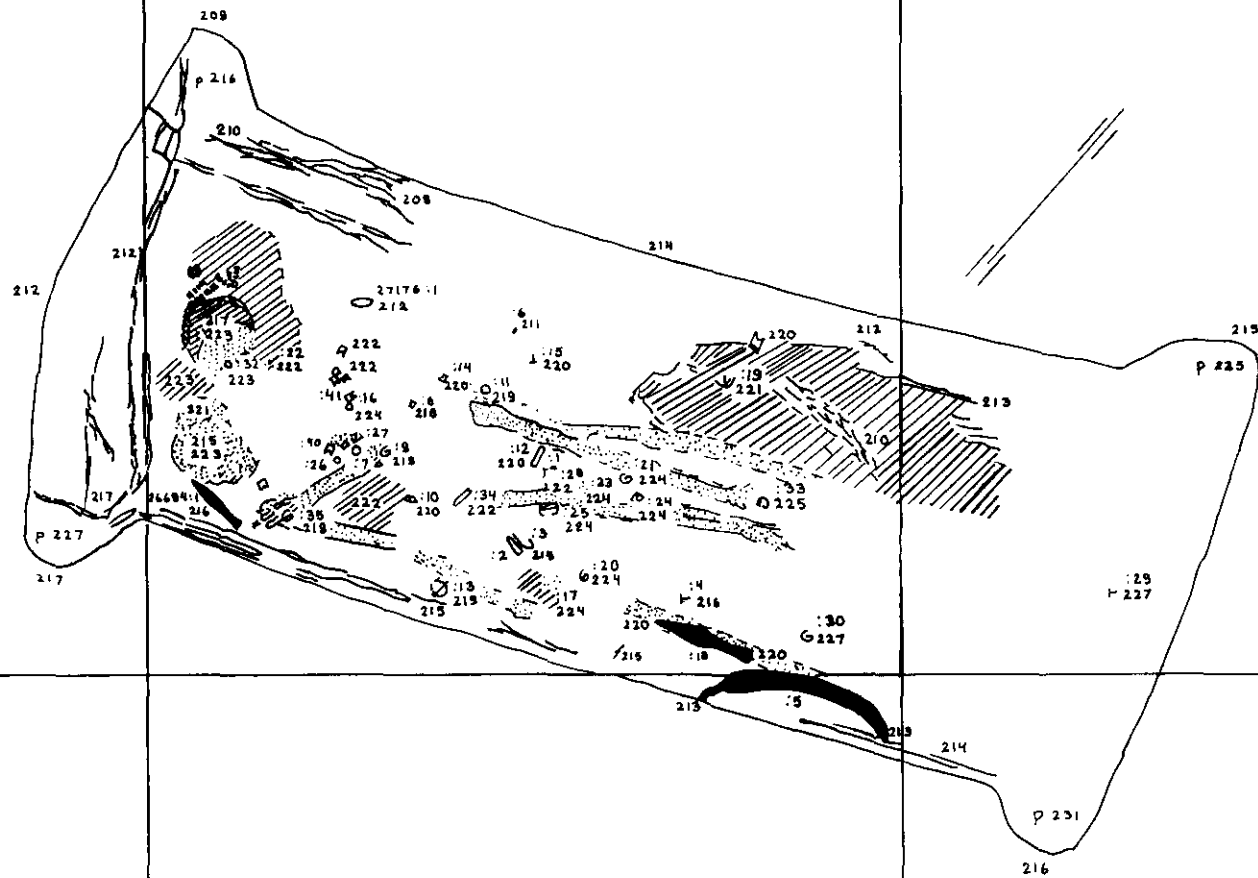

E U R A - KAUNISMÄKI
P-L Lehtosalo-Hilander 1992
Hauta 1
Kp. 2 pl 183 (+100 = Anne
Vikkulan kiintopiste)
Mittakaava 1:20

52

52

50

50

6

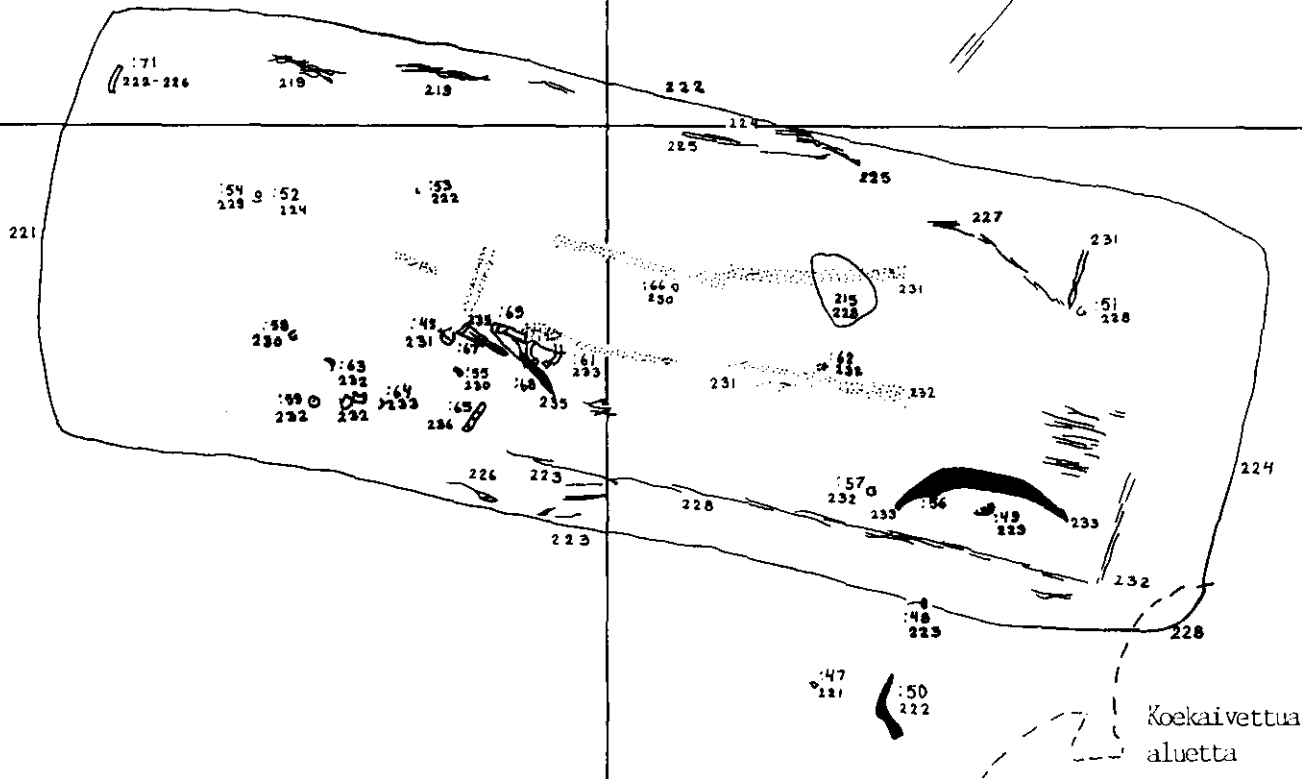
7

E U R A - KAUNISMÄKI
P-L Lehtosalo-Hilander 1992
Hauta 31
Kp 2 pl 183 (+100=Vikkulan kp)

50

50

48

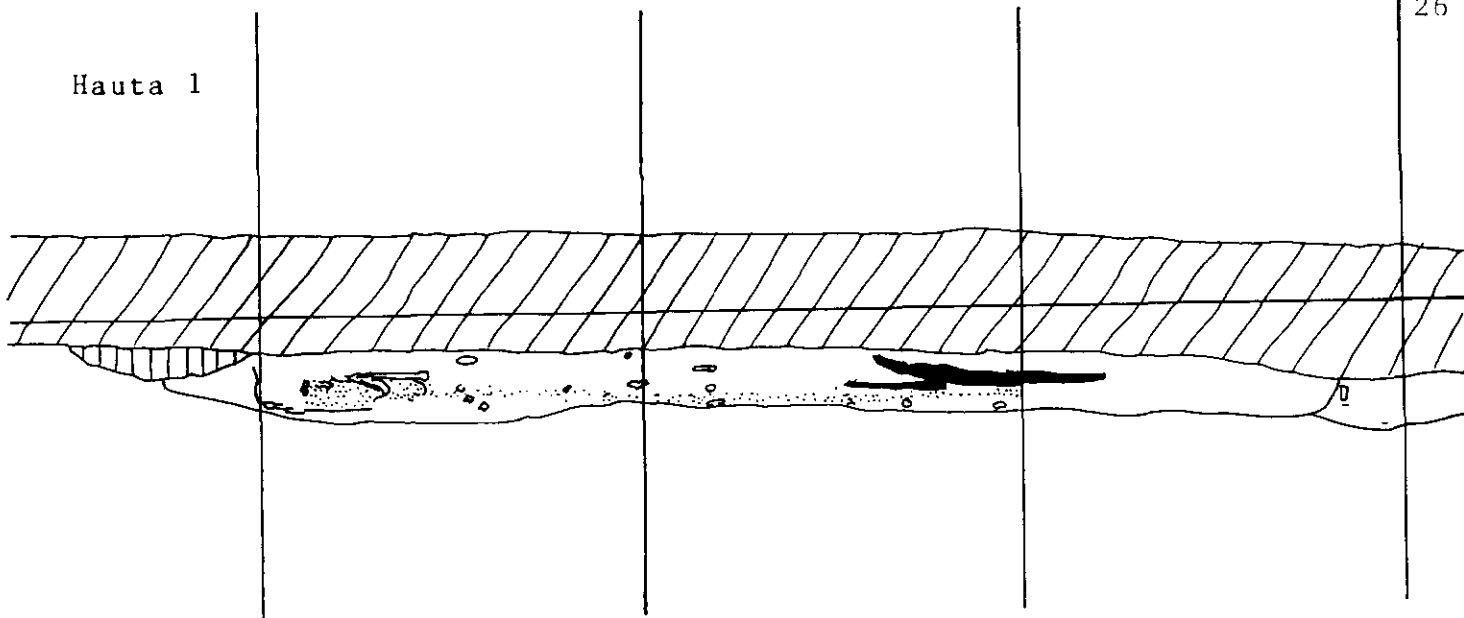
48

10

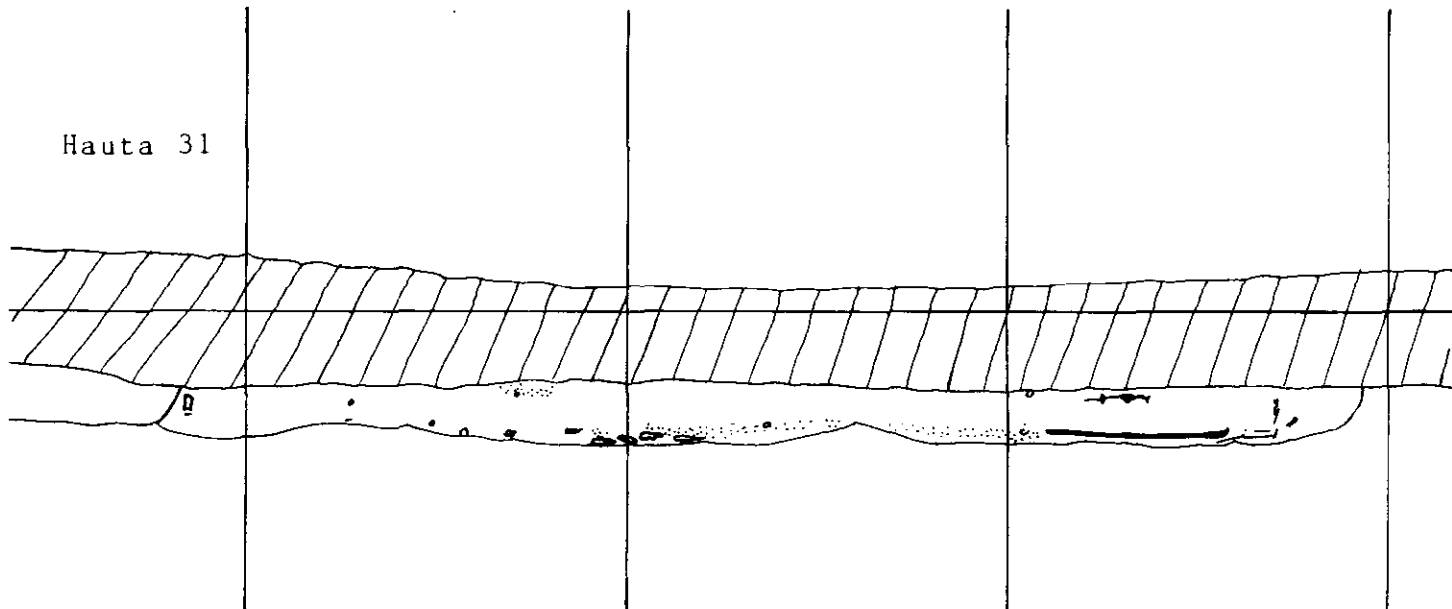
12

25

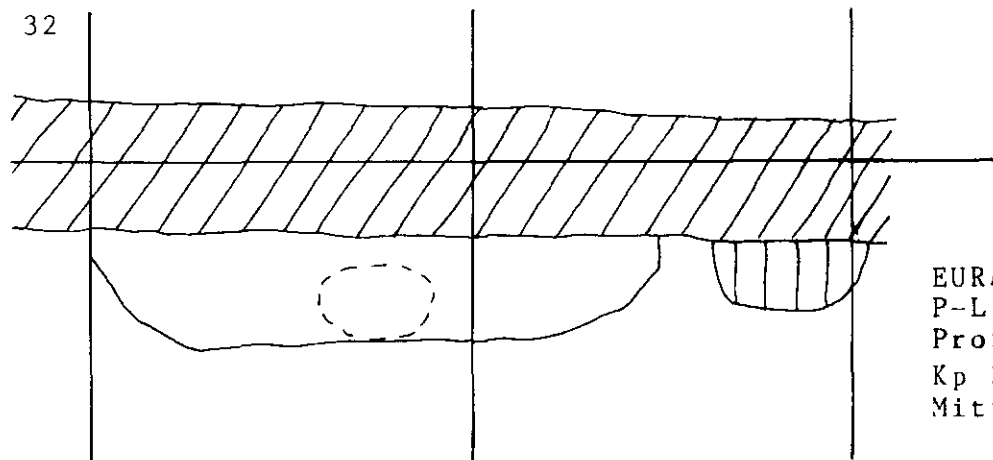
Hauta 1

Hauta 31

Hauta 32

EURA-Kaunismäki 1992
P-L Lehtosalo-Hiland.
Profiilit
Kp 2 pl 183
Mittakaava 1:20